

Bilag 1. Viden om uddannelsesvalg og indsætter, som støtter unges valg og færdiggørelse af uddannelse

Indhold

Indledning	2
Resumé	2
Årsager og udfordringer ift. unges valg af ungdomsuddannelse	2
Indsætter der kan understøtte de unges valg, herunder øge søgningen til EUD og styrke de praksisbetonede arbejdsformer i folkeskolen	3
1. Vidensopsamling	4
1.1 Fokus på flere unge i erhvervsuddannelserne på nationalt niveau	4
1.2 Kommunens forpligtelser i forhold til at understøtte unges overgang til ungdomsuddannelserne	6
1.3 Kommunalt fokus på flere unge med erhvervsuddannelse	8
2. Hvilke udfordringer har unge ifm. med valg af ungdomsuddannelse, og hvorfor vælger unge, som de gør?	10
2.1 Unge er i tvivl og mangler hjælp til at blive afklarede	10
2.2. Forældrene har stor betydning for de unges valg	10
2.3 Unge fravælger EUD pga. manglende viden om mulighederne - og vælger gymnasiet for at udskyde det svære valg	11
2.4 Unge får ikke nok ud af brobygning og introduktionskurser	11
2.5 Køn påvirker de unges valg af ungdomsuddannelse	11
3. Hvorfor ender unge københavnere i restgruppen uden ungdomsuddannelse?	12
3.1 Primær årsag til, at unge i KK ender uden ungdomsuddannelse	12
3.2 Unge med øget sandsynlighed for at ende i restgruppen	15
4. Indsætter med potentiale til at forbedre vejledningen og øge søgningen til erhvervsuddannelserne	15
4.1 Integreret, kontinuerlig og systematisk planlagt vejledning er mest effektivt	15
4.2 10. klasse som trædesten til ungdomsuddannelse	16
4.3 Vejledningen og rollemodeller skal inspirere unge til køns- utraditionelle valg	17
4.4. Fritid som trædesten til ungdomsuddannelse	17
4.5 'Horsens-modellen'	17

10. marts 2021

Sagsnummer
2020-0904164

Dokumentnummer
2020-0904164-3

4.6 FUEL – brobygningsforløb fra Frederikssund Kommune	19
Bilag 1.1 Erhvervsuddannelsessystemet	20

Indledning

Som efterspurgt på Børne- og Ungdomsudvalgets møde d. 16.12.2020 december-mødet, præsenterer forvaltningen med dette bilag viden om:

- hvorfor de unge vælger, som de gør, og hvad der kan udfordre unges valg af ungdomsuddannelse
- hvilke indsatser, der kan støtte de unges valg og færdiggørelse af ungdomsuddannelse. Herunder hvilke indsatser, der kan øge søgningen til erhvervsuddannelserne og styrke de praksisbetonede arbejdsformer i folkeskolen mhp. at indfri de vedtagne mål for søgning til ungdomsuddannelse.

Bilaget tager afsæt i central forskning på ungeområdet, samt viden om indsatser i Københavns kommune (baseret på forvaltningens egne evalueringer af programmet Styrket udskoling samt indsatsen 8. klasse på EUD) såvel som viden om relevante indsatser fra andre kommuner.

Resumé

Årsager og udfordringer ift. unges valg af ungdomsuddannelse

Videns-afdækningen viser, at mange unge er i tvivl om deres forestående valg af ungdomsuddannelse og at de, på trods af den vejledning de har fået, har behov for mere hjælp til at blive afklarede. Undersøgelser peger på, at det at være uddannelsesparat ikke er ensbetydende med at være parat til at træffe et valg om ungdomsuddannelse, hvorfor det kan være en udfordring, at kun ikke-uddannelsesparate elever har ret til individuel vejledning, samt at udskolingslærere ikke altid er klædt godt nok på med bl.a. viden om erhvervsuddannelserne til at støtte eleverne i deres overvejelser om valg af ungdomsuddannelse.

Når unge i højere grad vælger gymnasiet fremfor erhvervsuddannelserne, skyldes det derfor i udpræget grad også, at gymnasiet ses som en måde at udskyde det, de unge oplever som et skelsættende valg af uddannelse og karriere, samt at de unge har mindre kendskab til mulighederne i erhvervsuddannelserne. Udover at være uafklarede og kun have begrænset med kendskab til erhvervsuddannelser, er en del unges uddannelsesvalg præget af deres forældrenes præferencer.

Køn spiller en rolle, når unge vælger ungdomsuddannelse. Undersøgelser viser, at piger og drenge har forskellig tilgang til valget. På

erhvervsuddannelserne er kønsopdelingen markant, men der ses også kønsopdeling, når de gymnasiale ungdomsuddannelser sammenlignes.

I København Kommune ender ca. 11.000 unge i alderen 15-24-år i en restgruppe, der hverken har gennemført eller er i gang med en ungdomsuddannelse. Undersøgelser viser, at den primære årsag til, at unge ender i denne restgruppe er, at de ikke er i stand til at opfylde adgangskravene til en EUD.

[Indsatser der kan understøtte de unges valg, herunder øge søgningen til EUD og styrke de praksisbetonede arbejdsformer i folkeskolen](#)

Indsatser ift. det generelle vejledningsarbejde

Videns-afdækningen peger på, at både vejledningen og uddannelsesparathedsvurderingen fungerer bedst, når aktiviteter og arbejdsprocesser indgår som en integreret del af arbejdet i udskolingen og løftes i et fælles ansvar mellem skole og vejleder. Dette kræver høj grad af kontinuitet og systematisk planlægning af vejledningen, styrkelse af samarbejdet og koordineringen mellem skole og vejleder, fælles sprog og forståelse af uddannelsesparathedsvurderingens forudsætninger og kriterier, og at lærerne klædes bedre på med viden om vejledning og om erhvervsuddannelserne.

Horsens Kommunes organisering af arbejdet med unges overgang til ungdomsuddannelserne (se også bilag 2) er et godt eksempel på, hvordan man kan tilrettelægge vejledningen med disse forhold for øje. Erfaringer viser, at kommunens målrettede Uddannelse og Job indsats øger elevernes kendskab til uddannelse og jobmuligheder, at eleverne bliver udfordret og får kvalificeret deres valgkompetencer, men også at før- og efterbehandling samt forældreinvolvering er vigtigt for maksimal udbytte af aktiviteterne.

Indsatser ift. de unge i restgruppen

En restgruppe unge i alderen 15-24-år har hverken gennemført eller er i gang med en ungdomsuddannelse. De unge i gruppen er karakteriseret ved, at de har en eller flere særlige problematikker (fx kriminalitetstruede/anbragte unge/diagnoser/psykisk sårbarhed mv.). Analyser viser, at den primære årsag til, at disse unge ender i restgruppen er, at de ikke opfylder adgangskravet til en erhvervsuddannelse. Vidensafdækningen peger på, at der er brug for at iværksætte målrettede indsatser med fokus på unge, der har øget sandsynlighed for at ende i restgruppen.

Ift. at øge søgningen til EUD og styrke de praksisbetonede arbejdsformer i folkeskolen

Videns-afdækningen peger på, at der ligger et potentiale i at forbedre introkurser og brobygning således, at vejledningsaktiviteterne

rammesættes med forberedelse og efterbearbejdning, samt at formålene med aktiviteterne er tydelige for de unge.

Et eksempel på en vellykket indsats ift. at skabe samarbejder med erhvervsskoler og virksomheder samt forberedelse og efterbehandling, der understøtter elevers refleksion om uddannelse er Frederikssunds Kommunes FUEL-projekt. Projektet baserer sig på forpligtende samarbejde mellem grundskole, erhvervsuddannelser og virksomheder inden for EUD og maker-teknologier og fokuserer på at give praktikpladsgaranti. Indsatsen har resulteret i en markant stigning fra knap 20 %-28,6 % i de unges valg af erhvervsuddannelse.

Erfaringer fra Styrket Udskoling

Erfaringer fra Københavns Kommunes egne indsatser peger på, at følgende indsatser fra programmet Styrket Udskoling kan være med til at understøtte overgangen til ungdomsuddannelserne, herunder EUD, samt medvirke positivt til arbejdet med elevers uddannelsesparathed:

- Uddannelsesambassadør-netværket
- Intensive læringsforløb
- Feedbacksamtaler.

Derudover har kommunen følgende indsatser, der kan bidrage til at styrke elevernes praksisbetonede kompetencer samt har potentiale til at øge interessen for at søge mod erhvervsuddannelserne:

- 10. klasse
- BUF's tre praktiske værksteder
- Skole-erhvervsforløb
- 8. kl. på EUD
- Virksomhedsbesøg
- Erhvervsplaymaker.

1. Vidensopsamling

1.1 Fokus på flere unge i erhvervsuddannelserne på nationalt niveau

Manglen på faglærte og den faldende søgning til erhvervsuddannelserne har været på den politiske dagsorden i en årrække. EUD-reformen 'Aftale om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser' fra 2014 blev således søsat mhp. særligt at styrke kvaliteten og gøre erhvervsuddannelserne mere attraktive for unge, der bl.a. oplevede, at uddannelsesmiljøet på erhvervsuddannelserne i udpræget grad var et voksenmiljø. Med reformen vedtog man et nationalt mål om, at mindst 25 pct. søger erhvervsuddannelserne direkte efter 9. og 10. klasse i 2020, og at søgningen hæves til 30 pct. i 2025. Reformen skulle være med til at styrke fagligheden blandt både elever og undervisere, imødekomme udfordringer om manglende praktikpladser, øge trivslen, mindske frafaldet, understøtte udviklingen af ungemiljøet og gøre de forskellige uddannelsesveje mere overskuelige for de unge¹.

¹ Regeringen mfl. 2014. Aftale om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser.

På nationalt plan ser EUD-reformen ud til at have haft effekt på både søgetal og frafald, men i 2018 var man stadig langt fra reformmålene. Dette foranledigede den politiske aftale 'Fra folkeskole til faglært', som medførte, at alle kommuner skulle fastsætte eget måltal for elevernes uddannelsesvalg i forlængelse af 9. og 10. klasse samt offentliggøre søgetal på kommunernes hjemmeside. Aftalen skulle være med til at understøtte overgangen til erhvervsuddannelserne ved bl.a. et øget fokus på praksisfaglighed i folkeskolen og 10.klasse, styrkelse af samarbejdet mellem grundskolen og erhvervsskolerne samt ved at give kommunerne større ansvar for søgningen til ungdomsuddannelserne².

Lav søgning til erhvervsuddannelserne blandt unge københavnere

Som det fremgår af tabel 1 og tabel 2 har unge københavnere søgning til gymnasierne i en årrække ligget højt, mens søgningen til erhvervsuddannelserne har ligget relativt lavt set i forhold til såvel de kommunale – som de nationale – ambitioner og måltal. (Se **bilag 1.1** for en gennemgang af erhvervsuddannelsessystemet).

Tabel 1 – Søgning til ungdomsuddannelserne efter 9. og 10. klasse (Københavns Kommune)³

Søgning efter 9. og 10. klasse (pct.)	2017	2018	2019	2020	Kommunalt måltal ⁴
Søgning til erhvervsuddannelserne	12,6	12,6	12,8	11,4	20
Søgning til gymnasiale uddannelser	80,3	80,0	81,9	80,4	75
Søgning til øvrige	7,2	7,4	5,3	8,2	5

Tabel 2: Søgning til ungdomsuddannelser efter 9. og 10. klasse (hele landet)⁵

Søgning efter 9. og 10. klasse (pct.)	2017	2018	2019	2020	Nationalt måltal
Søgning til erhvervsuddannelserne	18,5	19,4	20,1	19,9	30 pct. søger erhvervsuddannelserne direkte efter 9. og 10. klasse i 2025

² Regeringen mfl. 2018. Fra folkeskole til faglært

³ Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet. 1. prioritetsansøgninger til erhvervsuddannelserne fra de elever som forlader grundskolens 9. og 10. klasse. Tallene er opgjort på baggrund af oplysninger trukket fra optagelse.dk i marts måned og på elevernes bopælskommune.

⁴ BUU skal årligt fastsætte tal for søgning til ungdomsuddannelserne efter folkeskolen. Måltallene for søgningen til ungdomsuddannelserne som 1. prioritet efter 9. og 10. klasse blev vedtaget på BUU-mødet 16. december.

⁵ <https://uddannelsesstatistik.dk/Pages/Reports/1684.aspx>

Søgning til gymnasiale uddannelser	74,0	73,1	72,0	72,0	
Søgning til øvrige	7,5	7,5	8,0	8,1	

1.2 Kommunens forpligtelser i forhold til at understøtte unges overgang til ungdomsuddannelserne

Tilbage i 2009 blev det med den politiske aftale Ungepakke 2⁶ besluttet, at elever skulle uddannelsesparathedsvurderes til ungdomsuddannelserne. Formålet med *uddannelsesparathedsvurderingen* (UPV) var - og er - at identificere elever i udskolingen, der umiddelbart ikke har de nødvendige forudsætninger for at kunne påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse, samt at igangsætte skole- og vejledningsindsatser, som skal støtte unge i at blive parate til en ungdomsuddannelse.

Skoler har vurderet og registreret elevers UPV siden 2014/2015. Siden indførelsen er UPV'en blevet ændret flere gange, bl.a. ved, at elever nu skal vurderes to gange i 8. klasse og 9. klasse. Skolerne har ansvar for at vurdere elevernes faglige, personlige, sociale og praksisfaglige forudsætninger ud fra fastlagte kriterier. Derefter foretager UU-vejlederen pba. skolens vurdering en helhedsvurdering af den enkelte elev.

Københavns Kommune har følgende lovbundne vejledningsforpligtelser overfor uddannelsesparate, hhv. ikke-uddannelsesparate unge:

- Kollektiv vejledning om ungdomsuddannelse til elever i 7.-9. klasse (ministerielle krav om indhold og aktiviteter).
- Brobygningsforløb for ikke-uddannelsesparate, uafklarede elever i 9. klasse og alle elever i 10. klasse. Eleven afprøver en ungdomsuddannelse i en kortere periode.
- Iværksætte en særlig målrettet vejlednings- og skoleindsats for ikke-uddannelsesparate elever.
- Individuelle vejledning af ikke-uddannelsesparate elever.
- Helhedsvurdering af ikke-uddannelsesparate elever på baggrund af UPV-data.
- Tæt forældre-/netværkssamarbejde for ikke-uddannelsesparate elever.
- Ansvar for ansøgningsprocessen på optagelse.dk for ikke-uddannelsesparate elever.
- Afholdelse af informationsmøder for forældre vedr. uddannelses- og erhvervsvejledning i udskolingen.
- Iværksætte særlige initiativer, jf. folkeskolelovens § 9 stk. 4 og § 33 stk. 4-7.
- Afklaringskurser for elever i 9. og 10. klasse, der - efter den almindelige brobygning - endnu ikke er afklaret på valg af ungdomsuddannelse.
- Lærerledsagede introduktionskurser i 8. klasse med fokus på introduktion til de forskellige typer af ungdomsuddannelser.

⁶ Regeringen mfl. 2009. Ungepakke 2

- Formidling og koordinering af erhvervspraktik til elever i 8.-10. klasse.
- Sikre, at ikke-uddannelsesparate elever udarbejder studievalgsportfolio.

Herudover har *Ungdomsskolen* fokus på at forberede unge til at varetage fritidsjob og på at formidle fritidsjob til unge, ligesom *fritidscentrene* via klub-bydelsplanerne tilbyder aktiviteter, der understøtter de unges vej mod en ungdomsuddannelse (bl.a. uddannelsesvejledning, lektiecafé, fritidsjob osv.).

Kommunen har desuden ansvar for, at eleverne undervises i det obligatoriske emne Uddannelse og Job (U&J) igennem hele grundskolen.

Figur 1: Kompetencemål for U&J igennem grundskolen

Kompetencemål

Kompetenceområde	Efter 3. klassestrin	Efter 6. klassestrin	Efter 9. klassestrin
Personlige valg	Eleven kan beskrive egne drømme og forventninger	Eleven kan beskrive sammenhænge mellem personlige mål og uddannelse og job	Eleven kan træffe karrierevalg på baggrund af egne ønsker og forudsætninger
Fra uddannelse til job	Eleven kan beskrive forskellige uddannelser og job	Eleven kan beskrive sammenhæng mellem uddannelser og job	Eleven kan vurdere sammenhænge mellem uddannelser og erhvervs- og jobmuligheder
Arbejdsliv	Eleven kan beskrive forskellige typer arbejde og arbejdsformer	Eleven kan beskrive sammenhænge mellem job, arbejdsliv og fritidsliv	Eleven kan vurdere sammenhænge mellem egne valg og forskellige vilkår i arbejdsliv og karriere

Emnet har til formål at styrke elevernes viden om uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet, samt give eleverne bevidsthed om egne muligheder og forudsætninger, så de kan reflektere over ønsker og mål for fremtidens uddannelses- og karriereveje. Emnet skal i udskolingen være med til at styrke elevens uddannelsesparathed. U&J er timeløst, hvilket vil sige, at skoler selv er ansvarlige for at planlægge og forestå undervisning i U&J på tværs af alle årgange.

Endelig fremgår det af både Bekendtgørelse af lov om kommunal indsats for unge under 25 år og af Bekendtgørelse om vejledning om valg af ungdomsuddannelse og erhverv, at kommunalbestyrelsen skal udarbejde en sammenhængende plan for indsatser relateret til elevernes valg af ungdomsuddannelse til brug for vejledningen i 8. og 9. klasse.

Formålet med planen er *at medvirke til, at elever og forældre får indsigt i de uddannelsesmuligheder, der findes efter grundskolen.* Planen skal omfatte de allerede eksisterende vejledningsaktiviteter efter lovgivningen herom, samt *øvrige aktiviteter*, der kan bidrage til, at eleverne får indsigt i de krav og muligheder, de senere vil møde i en ungdomsuddannelse. Det skal af planen fremgå, hvordan det sikres, at *vejledningsaktiviteterne integreres i den daglige undervisning*, herunder hvordan der skabes *sammenhæng mellem undervisningen i specifikke fag eller emner i grundskolen og*

de vejledningsaktiviteter, eleverne deltager i⁷. Ligeledes skal planen omfatte en særlig målrettet vejledningsindsats for elever, der ikke er uddannelsesparate i 8., 9. eller 10. klasse samt etablering af en særlig indsats i overgangen til en ungdomsuddannelse for elever i folkeskolens 9. og 10. klasse, der har en øget risiko for ikke at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse, herunder målgruppevurdering med henblik på FGU⁸.

Forvaltningen forventer, at den sammenhængende plan for indsatser relateret til elevernes valg af ungdomsuddannelse skal være klar hurtigst muligt i 2021, så snart Ministeriets vejledning herom, er offentliggjort.

1.3 Kommunalt fokus på flere unge med erhvervsuddannelse

Med strategien "Vores børn – fælles ansvar", har Børne- og Ungdomsudvalget bl.a. vedtaget nogle greb og fastsat kommunale måltal mhp. at understøtte, at flere unge københavnere starter på og gennemfører en erhvervsuddannelse. Derudover har budgetpartnerne i budget 2018 og budget 2019 afsat midler til at styrke udskoling og samarbejdet mellem skoler og virksomheder bl.a. med henblik på at styrke de erhvervsfaglige kompetencer og få flere til at vælge ungdomsuddannelse og STEM-uddannelser – herunder erhvervsuddannelse.

Viden fra evalueringer af programmet Styrket Udskoling peger på, at følgende af kommunens egne indsatser kan understøtte overgangen til ungdomsuddannelserne. Nedenfor ses indsatser fra programmet opdelt efter tre forskellig fokusområdet. Indsatserne har udløb i 2021, undtagen Skole-Erhverv, som har udløb i 2022.

Fokus: uddannelsesparathed og generelt vejledningsarbejde
Uddannelsesambassadører
Feedbacksamtaler
Åben Skole
Fokus: overgang til EUD og de praksisbetonede arbejdsformer i folkeskolen
Erhvervsplaymaker
Praktiske Værksteder
Skole-Erhverv
Fokus: unge med risiko for at ende i restgruppen
Intensive Læringsforløb

⁷ Bekendtgørelse om vejledning om valg af ungdomsuddannelse og erhverv

⁸ Bekendtgørelse af lov om kommunal indsats for unge under 25 år.

I følgende uddybes ovenstående indsatser fra Styrket Udskoling, der kan være med til at understøtte overgangen til ungdomsuddannelserne, medvirke positivt til arbejdet med elevers uddannelsesparathed samt understøtte unge med risiko for at falde i restgruppen:

- **Uddannelsesambassadør-netværk** bestående af en uddannelsesambassadør (UA) fra hver skole, der koordinerer udskolingsarbejdet på skolen i samarbejde med ledelsen og Ungdommens Uddannelsesvejledning. UA'erne deltager i netværksmøder 5-6 gange om året med fokus på aktuel viden og indbyrdes sparring. UA'eren skal give skolen opdateret viden om praksis, lovgivning og tiltag i arbejdet med overgangen til ungdomsuddannelserne samt bidrage til, at lærerne/skolerne får et større kendskab til og indsigt i erhvervsuddannelserne.
- Strukturerede og løbende **lærings- og feedbacksamtaler** mellem elev og primærlærer om elevens faglige, personlige og sociale udvikling. Samtalerne tager udgangspunkt i både lærerens, dels elevens perspektiv med fokus på status og mål. Ordningen gælder alle elever i den pågældende klasse, uanset fagligt niveau.
- **Intensive læringsforløb** med fokus på udvikling af elevernes faglige, sociale og personlige kompetencer. Indsatsen igangsættes med en intensiv uge med dag-camps, hvor der er fokus på faglig, social og personlig læring. Herefter følger et efterforløb, hvor eleverne understøttes på hjemskolen i arbejdet med læringsstrategier og metoder samt individuelle læringssamtaler.

Kommunen har følgende indsatser, der kan styrke overgangen til EUD og de praksisbetonede arbejdsformer i folkeskolen. Heraf er nogle fra Styrket Udskoling, mens andre er forankret i driften:

- 10. klasse - herunder 10. klasse på EUD, der udbydes på fire forskellige erhvervsskoler, med hver deres vinkling og 6 ugers obligatorisk brobygning.
- Tilbud om undervisning i STEM-fagene og vejledning i STEM-ungdomsuddannelser og -jobs i **BUF's tre praktiske værksteder** ('makerspaces').
- **Skole-erhvervsforløb** til elever i 6. og 7. klasse. Herunder Coding Class, Klimaforløb og Byggeskolen. På forløbene løser eleverne opgaver for virksomhederne og får derigennem kendskab til virksomhedens virke og dens medarbejdere, samt uddannelsesveje.
- **To ugers brobygningsforløb for alle 8. klasser**, hvor eleverne får kendskab til og erfaring med praksisfagligheden og miljøet på en erhvervsskole, samt hvilke uddannelsesmuligheder erhvervsskoler kan tilbyde.
- **Virksomhedsbesøg** formidlet gennem UU, hvor elever i 8.-10. klasse har mulighed for et kombineret besøg på en virksomhed, suppleret med besøg på en uddannelsesinstitution med samme branchefokus.
- **Erhvervsplaymaker**, der organiserer:
 - Praktikbank til elever, der har svært ved at finde en praktikplads

- Netværk af virksomheder for at fremme erhvervspraktik
- Samarbejde med SOF omkring fritidsjob med Mentor og unge, som måske skal i EGU (4 ugers praktik)
- Særlige praktikforløb for skoletrætte elever.

2. Hvilke udfordringer har unge ifm. med valg af ungdomsuddannelse, og hvorfor vælger unge, som de gør?

Forskningen peger på følgende som udfordringer i forbindelse med unges valg af ungdomsuddannelse – herunder, hvad der kan udfordre unges søgning til en erhvervsuddannelse:

2.1 Unge er i tvivl og mangler hjælp til at blive afklarede

Mange unge er i tvivl om, hvilken ungdomsuddannelse de skal vælge og har derfor behov for hjælp til at blive afklarede om valg af ungdomsuddannelse. Hver femte ung synes, det er svært at vælge ungdomsuddannelse, og hver sjette ung oplever, at de ikke har fået hjælp nok til at træffe et uddannelsesvalg – på trods af den vejledning, de har fået.

Forskningen fremhæver, at det at være uddannelsesparat ikke er det samme som at være valgpåklaret – dvs. afklaret ift. valg af ungdomsuddannelse. Selvom det kun er ikke-uddannelsesparate elever, der har ret til individuel vejledning med en UU-vejleder, kan *både uddannelsesparate såvel som ikke-uddannelsesparate elever have behov for individuel vejledning som hjælp til at blive afklarede*⁹.

Dette øger vigtigheden af, at lærere og andre fagprofessionelle, som den unge møder, er klædt på til at tale med de unge om valg af ungdomsuddannelse. I den forbindelse peger Københavns Kommunes egen brobygningsanalyse på, at udskolingslærere, der selv har en gymnasial uddannelsesbaggrund, ofte *ikke har tilstrækkelig viden om erhvervsuddannelser samt målgrupperne for erhvervsuddannelserne til at kunne understøtte uddannelsesparate elevers uddannelsesvalg*¹⁰.

2.2. Forældrene har stor betydning for de unges valg

Forskningen viser, at de unges valg af ungdomsuddannelse i vid udstrækning er præget af forældrenes indstilling til og viden om uddannelse og job. 70 % af de unge i 9. klasse vurderer således, at deres forældre i nogen eller høj grad har haft betydning for deres beslutning om, hvad de skal efter 9. klasse. Og flere unge oplever – enten implicit eller eksplicit – et pres fra deres forældre i forhold til at vælge en gymnasial uddannelse og få høje karakterer.¹¹

⁹ EVA. Uddannelsesparatehed og indsats for ikke-parate elever i grundskolen. 2020; EVA. Uddannelsesvalg i 9. kl. 2019; EVA. Unge oplevelse af valg og vejledning. 2018.

¹⁰ Brobygningsanalyse. Analyse og erfaringsopsamling, 2020

¹¹ EVA. Uddannelsesvalg i 9. kl. 2019; EVA. Unges oplevelse af valg og vejledning. 2018

Det peger på, at den unges forældre har stor betydning for unges valg af ungdomsuddannelse.

2.3 Unge fravælger EUD pga. manglende viden om mulighederne - og vælger gymnasiet for at udskyde det svære valg

24% af unge, der har overvejet en erhvervsuddannelse, vælger en gymnasial uddannelse i stedet¹². Når flertallet af unge vælger gymnasiet, skyldes det, at unge oplever gymnasiet som et sikkert og trygt valg, der holder mulighederne for videreuddannelse og job åbne og som en naturlig forlængelse af grundskolen. Valget af gymnasiet bliver dermed en måde at undgå at lægge sig fast på et fremtidigt erhverv. Dette står i kontrast med de unges oplevelse af erhvervsuddannelserne, som flere oplever at være ensbetydende med at vælge karrierevej for resten af livet og at være et valg primært for unge, der er skoletrætte. Mange unge kender ikke mulighederne i erhvervsuddannelsessystemet og ved ikke, hvad de skal forvente. Flere unge tænker derfor, at en erhvervsuddannelse ikke er noget for dem¹³.

2.4 Unge får ikke nok ud af brobygning og introduktionskurser

21 % af unge oplever, at brobygningen til ungdomsuddannelser i udskoling i mindre grad - eller slet ikke hjælper dem. Disse unge har svært ved at finde relevansen, savner forberedelse og opfølgning¹⁴. Dette bekræftes i Københavns Kommunes egen undersøgelse af brobygningen, hvor det fremhæves, at *for få skoler har fokus på at understøtte refleksion hos den unge og dermed få brobygningsforløb omsat til læring*, hvilket er en udfordring for elevernes udbytte af forløbene¹⁵:

Undersøgelser peger på, at der ligger et potentiale i at forbedre introkurser og brobygning. Det er afgørende, at *vejledningsaktiviteterne rammesættes med forberedelse og efterbearbejdning, samt at formålene med aktiviteterne er tydelige for de unge, hvis vejledningen skal gøre en forskel*¹⁶.

2.5 Køn påvirker de unges valg af ungdomsuddannelse

En undersøgelse viser, at der stadig ses sammenhæng mellem unges køn og deres valg af ungdomsuddannelse. Dette gælder særligt for hovedområder på EUD, hvor 95 % af ansøgerne til hovedområdet "Teknologi, byggeri og transport" er drenge, mens 87 % af ansøgerne til "Om-sorg, sundhed og pædagogik" er piger. Der ses dog også forskelle på de

¹² EVA. Synet på ungdomsuddannelserne blandt unge i 9. klasse. 2019

¹³ EVA. Synet på ungdomsuddannelserne blandt unge i 9. klasse. 2019 EVA. Uddannelsesvalg i 9. kl. 2019; DEA. Hvad driver de unges uddannelsesvalg? 2018

¹⁴ EVA. Uddannelsesvalg i 9. kl. 2019

¹⁵ Brobygningsanalyse, Analyse og erfaringsopsamling. 2020

¹⁶ EVA. Uddannelsesvalg i 9. kl. 2019; EVA. Unge oplevelse af valg og vejledning. 2018

gymnasiale uddannelser, hvor flere piger end drenge søger STX, mens det omvendte er tilfældet på HTX.

Undersøgelsen viser desuden, at piger træffer deres valg af ungdomsuddannelse tidligere end drenge gør, er mere orienteret mod videreuddannelse, men også føler sig mere pressede, når det kommer til at vælge og starte på en ungdomsuddannelse. Til gengæld oplever drenge, i højere grad end piger, at mere tid kunne have hjulpet til at træffe deres uddannelsesvalg samt, at individuel vejledning med en UU-vejleder hjælper dem til at blive afklarede¹⁷.

3. Hvorfor ender unge københavnere i restgruppen uden ungdomsuddannelse?

3.1 Primær årsag til, at unge i KK ender uden ungdomsuddannelse

Københavns Kommunes egen analyse af Unge Københavnerne i restgruppen uden ungdomsuddannelse viser, at der er en restgruppe på ca. 11.000 unge københavnere i alderen 15-24-år, der hverken har gennemført eller er i gang med en ungdomsuddannelse¹⁸. En opfølgende analyse af unge i restgruppen viser, at der i restgruppen er ca. 600 unge i alderen 18-24-år, der hverken er i uddannelse eller beskæftigelse, og har ikke været det i minimum ét år (den såkaldte NEET-gruppe, Not in Employment, Education or Training)¹⁹.

64 % af de unge i restgruppen kan inddeles i en eller flere delgrupper, som udgør en kendt/særlig problematik. Størstedelen af disse unge er opvokset i København, idet mere end halvdelen har gået i grundskole her²⁰:

Delgrupper med særlige problematikker	Antal personer i delgruppen	Antal unikke personer ²¹
Kriminalitetstruede unge	2.691	948
Unge psykisk syge	2.584	525
Anbragte unge/FF	2.539	342
Unge psykisk sårbare	1.408	336
Unge med fysisk og psykisk handicap	1.286	261
Unge i uvis boligsituation	714	95
Unge som har været i behandling for rusmidler	699	82

¹⁷ EVA. Køn og uddannelsesvalg. 2019)

¹⁸ Analysen af 'Unge Københavnerne – Syv tværgående analyser om 15-24-årige københavnere (Velfærdsanalyseenheden, 2018).

¹⁹ Analyse af unge i restgruppen og i NEET-gruppen, Den Tværgående Analyseenhed, 2020.

²⁰Velfærdsanalyseenheden, 2018, side 34.

²¹ Med unikke personer menes unge, der kun er i én delgruppe uden overlap til øvrige grupper.

Etniske unge med udlandsophold	405	181
Samlet - unge med særlige problematikker		2770
Unge uden særlige problematikker	3.487	3.487

Kilde: Analysen 'Unge Københavnerne' (Velfærdsanalyseenheden, 2018)

Mere end halvdelen af unge i delgrupper med særlige problematikker indgår i flere delgrupper på en gang. De 3 største overlap er mellem kriminalitetstruede og anbragte unge/FF, psykisk syge og psykisk sårbare unge og psykisk syge og anbragte unge/FF²².

En meget stor del af de unge i både rest- og NEET-gruppen har tidligere forsøgt sig med en ungdomsuddannelse, som de ikke har gennemført (hhv. 50 % og 41,5 %) ²³.

Den opfølgende analyse af unge i restgruppen viser, at den helt primære årsag til, at unge Københavnerne ender i restgruppen - uafhængigt af øvrige karakteristika - er, at de **ikke kan opfylde adgangskravene til en erhvervsuddannelse**²⁴, hvilket ses i tabellen herunder:

²²Velfærdsanalyseenheden, 2018, side 25.

²³ Analyse af unge i restgruppen og i NEET-gruppen, Den Tværgående Analyseenhed, 2020.

Til opgørelsen af odds-ratio for 'opfylder ikke adgangskravene til EUD har DTA anvendt tilgængelige registerdata om EUD-adgangskravene. At opfylde adgangskravene vil her sige:

- At være gået op til alle bundne prøver, og have et gennemsnit på minimum 2,0 på tværs af de bundne prøver
- At have et karaktergennemsnit på mindst 2,0 i dansk (skriftlig og mundtlig) ved folkeskolens afgangseksamen eller 10. klasseprøver - eller et tilsvarende resultat ved tilsvarende prøve.
- At have mindst 2,0 i gennemsnit af karaktererne i matematik enten ved 9. klasseprøven (skriftlig) eller ved 10. klasseprøverne (skriftlig og mundtlig) - eller et tilsvarende resultat ved tilsvarende prøve.

Da der ikke findes registerdata vedr. andel unge, der opfylder EUD-adgangskravene om at blive vurderet uddannelsesparat ved afslutningen af henholdsvis 9. eller 10. klasse og andel unge, der har indsendt deres studievalgportfolio, indgår de data ikke i DTA's klassifikation af "opfylder adgangskrav til EUD".

²⁴ Ibid.

	Hvad påvirker sandsynligheden for at være i restgruppen 2019?	Odds ratio
Øger sandsynligheden	Opfylder ikke adgangskravene til EUD	7,50
	Tidligere behandlet for en psykiatrisk lidelse	3,00
	Tidligere modtaget foranstaltning	2,20
	Alder 18-20 år / relativt til at være 15-17 år.	2,10
	Tidligere sigtet for kriminalitet	2,10
	Opvokset i KK	1,80
	Alder 21-24 år/ relativt til at være 15-17 år.	1,50
	Køn (mand)	1,40
	Tidligere anbragt	1,30
	Dansk oprindelse	1,20
Mindsker sandsynligheden	Dage med psykiatrisk indlæggelse tidligere	1,00
	Dage med somatisk indlæggelse tidligere	1,00
	Forældres højeste uddannelse	1,00
	Forældres ækvivalerede disponible indkomst	0,70

Note: N=89.341, hvoraf 10.248 har restgruppe-status. Sandsynlighed og odds er ikke det samme. Odds ratio giver den faktor sandsynligheden påvirkes med, når de forskellige karakteristika er til stede.

Odds ratio er et udtryk for, hvor meget større risikoen for noget er, hvis man er i en bestemt risikogruppe, end hvis man ikke er i risikogruppen. Tabellen viser dermed, at det øger sandsynligheden med faktor 7,5 for at ende i restgruppen, der hverken har gennemført eller er i gang med en ungdomsuddannelse, hvis man som ung ikke kan opfylde adgangskravene til EUD. Til sammenligning er sandsynligheden øget med faktor 3,0, hvis man som ung tidligere har været behandlet for en psykiatrisk lidelse.

I skoleåret 2018/19 var det ca. 10 pct. af eleverne i 9. klasse i KK, som ikke fik en fuld afgangsprøve, og som derfor ikke opfylder adgangskravene til EUD²⁵.

Fra København Kommunes seneste kvalitetsrapport ses det, at knap 22 % af unge københavnere stadig ikke er uddannelsesparate, når de går ud af 9. klasse og derved kan lidt mere end en 1/5 af unge københavnere ikke opfylde en væsentlig del af EUD-adgangskravene. Hvis disse data var tilgængelige som registerdata – og også kunne indgå i DTA's opgørelse af, hvor mange unge, der ikke opfylder adgangskravene til EUD - ville andelen af unge, som ikke opfylder adgangskravene til EUD være endnu højere.

²⁵ Ibid.

3.2 Unge med øget sandsynlighed for at ende i restgruppen

Den opfølgende analyse viser, at ikke-vestlige efterkommere i høj grad er overrepræsenteret blandt unge i restgruppen og i NEET-gruppen.

Unge ikke-vestlige efterkommere i grupperne er bl.a. udfordrede af, at:

- deres mor har en svagere arbejdsmarkedstilknytning
- de har vanskeligere ved at møde krav til erhvervsuddannelse (og de er i større grad i skolepraktik end andre unge)
- oftere har bopæl i udsat boligområde.

Analysen viser dog, at ikke-vestlige efterkommere faktisk har lavere sandsynlighed for at være i rest- og NEET-gruppen, når forskelle i socio-økonomiske grundvilkår udlignes.

Til gengæld fremgår det af den opfølgende analyse, at de unge københavnere, der har *øget sandsynlighed for at ende i restgruppen* uden ungdomsuddannelse, er unge, der:

- har været behandlet for psykiatriske lidelser
- har modtaget foranstaltninger efter serviceloven
- har været sigtet for kriminalitet eller
- har været anbragt.

Analysen viser desuden, at når der kontrolleres for øvrige risikofaktorer og baggrundskarakteristika er det forhold, som har størst betydning for sandsynligheden for at være i NEET-gruppen, om den unge *tidligere er behandlet for psykiatriske lidelse*²⁶.

Som supplement til at sikre, at alle unge kan opfylde adgangskravet til en erhvervsuddannelse – peger det på, at der er brug for en målrettet indsats for, at unge, der har modtaget foranstaltninger via Serviceloven, *dvs. unge der har/har haft en sag i SOF kommer i gang med – og gennemfører ungdomsuddannelse efter folkeskolen*. Herunder indsatser, der kan forebygge, at unge udvikler psykiatriske lidelser.

4. Indsatser med potentiale til at forbedre vejledningen og øge søgningen til erhvervsuddannelserne

4.1 Integreret, kontinuerlig og systematisk planlagt vejledning er mest effektivt

Forskning og undersøgelser viser, at vejledning og uddannelsesparathedsvurderingen fungerer bedst, når dette indgår som en integreret, kontinuerlig og systematisk del af udskolingsarbejdet og løftes i et fælles ansvar mellem skole og vejleder²⁷. Dette kræver:

²⁷ Højmark anvender en firefeltstypologi over efterskole vejledning, hvor vejledningen organiseres som mere eller mindre ad hoc planlagt gående mod at være stabil og fremadrettet, og hvor vejledning foregår som parallelle aktiviteter gående til at være integrerede

- Høj grad af integration af vejledningen i de samlede aktiviteter²⁸
- Høj grad af kontinuitet og systematisk planlægning af vejledningen²⁹
- Styrkelse af samarbejdet og koordineringen mellem skole og vejleder
- Udvikling af metoder og vejledningsaktiviteter, der er baseret på samarbejde mellem lærere og vejledere
- Fælles sprog og forståelse af uddannelsesparathedsvurderingens forudsætninger og kriterier
- At lærerne klædes bedre på med viden om vejledning og om erhvervsuddannelserne³⁰.

4.2 10. klasse som trædesten til ungdomsuddannelse

Undersøgelser peger på, at 10. klasse kan fungere som en trædesten til ungdomsuddannelse - særligt for fagligt svage elever, men viser også, at der er behov for styrkelse af vejledningen i 10. klasse:

En undersøgelse viser, at mange elever i 10. klasse oplever et løft både fagligt, socialt, personligt, og at 10. klasse hjælper flere elever med at blive afklaret omkring deres valg af ungdomsuddannelse og bliver uddannelsesparate³¹. Dette er særligt gældende for fagligt svage elever.

Undersøgelsen viser dog samtidig, at der fortsat er en del elever, der har brug for hjælp til at understøtte deres valgproces, hvorfor der er et *potentiale i at forbedre vejledningen i 10. klasse*. Dette kan fx gøres gennem et øget fokus på praktik, individuel vejledning og den

aktiviteter. Modellen er udviklet ifm. undersøgelser fra efterskoler, men paralleller kan drages til vejledning på folkeskoler, da der i andre undersøgelser ses lignende fund. Højmarks forskning viser, at elever vil opleve vejledningen som betydningsfuld og effektiv, når der er en høj grad af integration af vejledningen i de samlede aktiviteter og samtidig en høj grad af kontinuitet og systematisk planlægning. (Vejledning i sammenspil. Højmark. 2020. Efterskolens praksis under lup; Højmark. 2001. Vejledning i sammenspil).

²⁸ Dvs. at det obligatoriske emne uddannelse og job er en del af skolens tilbud; der er en høj grad af forældreinddragelse; at udviklingen af vejledningen sker pba. systematiske evalueringer og udvikling af vejledningstilbuddene; at vejledningen er fordelt over hele skoleåret på forskellige aktiviteter og er en del af en samlet årsplan og at der er en høj grad af samarbejde mellem faglærere, kontaktlærere og vejledere.

²⁹ Dvs., at der er klarhed omkring ansvarsfordeling mellem vejleder faglærer og kontaktlærer vedr. forskellige vejlednings aktiviteter og forskellige former for samtaler; at vejledningen har sin egen årsplan med forskellige aktiviteter; at der foretages systematiske evalueringer og udvikling af vejledningstilbuddene og der er klarhed omkring ansvarsfordeling mellem elever, forældre og vejleder.

³⁰ EVA. Uddannelsesparathed og indsatser for ikke-parate elever i grundskolen. 2020; Højmark. 2020. Efterskolens praksis under lup; EVA. Uddannelsesvalg i 9. kl. 2019; Højmark. 2001. Vejledning i sammenspil. Højmark. 2020. Efterskolens praksis under lup; Højmark. 2001. Vejledning i sammenspil.

³¹ Næsten halvdelen (49 %) af alle elever i Danmark i 2018, der afsluttede 9. klasse, fortsatte videre i 10. klasse. Dette gør de bl.a., fordi de ser frem til en pause inden de begynder på en ungdomsuddannelse og/eller for at udvikle sig fagligt og/eller socialt. Næsten halvdelen (47 %), der starter i 10. klasse, ved desuden ikke, hvad de vil efter skolen.

obligatoriske selvvalgte opgave (OSO), idet disse tre aktiviteter er med til at hjælpe eleverne i deres overvejelser om uddannelse og job i 10. klasse³².

4.3 Vejledningen og rollemodeller skal inspirere unge til køns-utraditionelle valg

En undersøgelse peger på, at der ligger et uudnyttet potentiale i få flere piger ind i typiske drengefag, og drenge ind i klassiske pigefag fx på erhvervsuddannelserne, hvor kønsskævvridningen er markant således, at alle kompetencer og talenter bringes i spil. Ifølge denne undersøgelse er det vigtigt at *udfordre de unge i deres uddannelsesvalg*, åbne deres horisont og bryde med fastlåste forestillinger om, hvad piger og drenge kan og skal i livet³³.

Undersøgelser fremhæver, at *rollemodeller, der har valgt kønsutraditionelt, kan medvirke til at stimulere unge til at kunne se sig selv i et fag eller en uddannelse*³⁴. Samtidig bør man have fokus på, hvordan skoler kan stimulere de unges faglige interesse herunder kønsutraditionelle interesser. Dette kan fx gøres gennem *inspirerende åben skole-samarbejder og mangfoldige læringsmiljøer*, der tilgodeser forskellige behov.

4.4. Fritid som trædesten til ungdomsuddannelse

Ikke mindst viser undersøgelser, at fritidsinteresser og fritidsbeskæftigelse kan påvirke de unges overvejelser om uddannelse:

Fritidsinstitutioner giver de unge mulighed for at udvikle og dyrke interesser gennem de aktiviteter, der tilbydes. En undersøgelse peger på, at man bør tænke de unges fritid ind i vejledningen³⁵. Der ligger derfor et potentiale i at klæde pædagoger, der er med til at facilitere disse aktiviteter, godt på til at snakke med de unge om deres interesser set i relation til fremtidsmuligheder og valg af ungdomsuddannelser.

4.5 'Horsens-modellen'

Horsens Kommunes organisering af arbejdet med unges overgang til ungdomsuddannelserne er et eksempel på, hvordan man kan tilrettelægge vejledningen, så der er en høj grad af kontinuitet og systematisk planlægning, kombineres med en høj grad af integration af vejledningen i skolernes samlede aktiviteter.

Uddannelsesparathed

³² EVA. Elevernes syn på 10.kl. 2020; EVA. Uddannelsesvalg i 9. kl. 2019.

³³ EVA. Køn og uddannelsesvalg. 2019

³⁴ EVA. Køn og uddannelsesvalg. 2019; DEA. Hvordan får vi STEM ind på lystavlen hos børn og unge? 2019

³⁵ EVA. Uddannelsesvalg i 9. kl. 2019.

I Horsens er arbejdet med uddannelsesparathed integreret som en del af kerneopgaven i udskoling. Dvs. pædagogisk og didaktisk samt vejledningsmæssigt i forhold til den enkelte elevs karrierelæring og valg af ungdomsuddannelse.

Horsens Kommune arbejder med *fælles faglig standard for uddannelsesparathed*, der har til formål at skabe en fælles tilgang til arbejdet med uddannelsesparathed, tydelighed omkring ansvar og roller fordelt på de unge, på skoler og UU samt et fælles afsæt for at skabe egne modeller og løsninger lokalt. Desuden gør kommunen følgende for at styrke unges uddannelsesparathed i udskoling:

1. Screener elevernes forudsætninger for uddannelsesparathed i 7. klasse for at skabe en sammenhængende og kvalificeret proces i hele udskoling, hvor uddannelsesparathed sammen med karrierelæring bliver centrale pejlemærker i arbejdet med elevernes læring, trivsel og personlige mestring samt interesse for det omgivende samfund.
2. Udarbejder fokuserede handleplaner for ikke-uddannelsesparate elever i 7., 8. og 9. klasse.
3. Følger skolernes praksis med at skabe systematik og kvalitet i arbejdet med elevernes uddannelsesparathed via et centralt auditteam.

Centralt styret formidling om vejledningsaktiviteter og stort fokus på Uddannelse og Job

Horsens Kommune arbejder systematisk med det timeløse emne Uddannelse og Job (U&J) gennem hele grundskolen. Hver skole har udpeget en 'Uddannelse og Job'- koordinator, som sammen med skoleledelsen har ansvar for og koordinerer skolens arbejde med emnet.

Centralt for dette er, at alle elever fra 0.-9. klasse deltager i U&J undervisning 25 timer pr. år - udover den kollektive vejledning og de obligatoriske vejledningsaktiviteter i udskoling. I indskoling arbejdes der fx med, at eleverne undersøger, hvad deres forældre har af job og interviewer medarbejdere på skolen om deres arbejde. På mellemtrinnet besøger elever det lokale Industrimuseet, hvor de lærer om job og arbejdsmarked ud fra en historisk tilgang. I udskoling samarbejdes der med lokale virksomheder

Kommunen har desuden gjort et stort arbejde med at sikre en ensartet og fælles formidling til hhv. elever og lærere, om U&J undervisningen, der knytter sig de forskellige klassetrin og har på skolernes platform 'MinUddannelse' formidlet forslag til U&J undervisningsmateriale, der knytter sig til alle forskellige klassetrin.

For udskoling findes der på MinUddannelse desuden lærervejledning og elevinformation om obligatoriske introkurser, brobygning,

Skills stafetten, besøg på uddannelsesmesse og praktik samt materiale til lærerne om før- og efterbehandling af vejledningsaktiviteterne.

To 'Uddannelse og Job-tovholderne' er ansat i kommunen, hvis opgaver er:

- At facilitere samarbejdet mellem grundskoler, ungdomsuddannelser og virksomheder,
- At understøtte kompetenceudviklingen af lærere,
- At yde faglig sparring,
- At udvikle og skabe sammenhæng mellem indsatserne og undervisningsmaterialet på MinUddannelse

Vejledningsaktiviteterne og de unges udbytte af undervisningen evalueres systematisk gennem MinUddannelse som afslutning på en aktivitet, hvorved indsatser og materiale kontinuerligt kvalitetssikres og udvikles af Uddannelse og Job tovholderne

Erfaringer viser, at den målrettede Uddannelse og Job indsats øger elevernes kendskab til uddannelse og jobmuligheder, at eleverne bliver udfordret og får kvalificeret deres valgkompetencer, men også at før- og efterbehandling samt forældreinvolvering er vigtigt for maksimalt udbytte.

4.6 FUEL - brobygningsforløb fra Frederikssund Kommune

I Frederikssund har man skabt et tæt samarbejde mellem grundskoler, erhvervsuddannelser og virksomheder om brobygningsforløbet FUEL, hvor der undervises med 'maker-teknologier'. Der kan drages paralleller til København Kommunes Styrket Udskoling projekt om praktiske værksteder og oprettelsen af et 'maker space' på TEC, men FUEL adskiller sig dog bl.a. ved at være målrettet at sikre, at flere unge vælger og gennemfører en erhvervsuddannelse.

FUEL står for Før, Under og Efter Læringsmiljøer og fokuserer bl.a. på praktikpladsgaranti, forpligtende samarbejde mellem grundskole, erhvervsuddannelser og virksomheder inden for EUD og 'makerte-knologier'. Konkret iværksætter FUEL en række aktiviteter, der tilsammen støtter op om elevernes valg- og læringsprocesser.

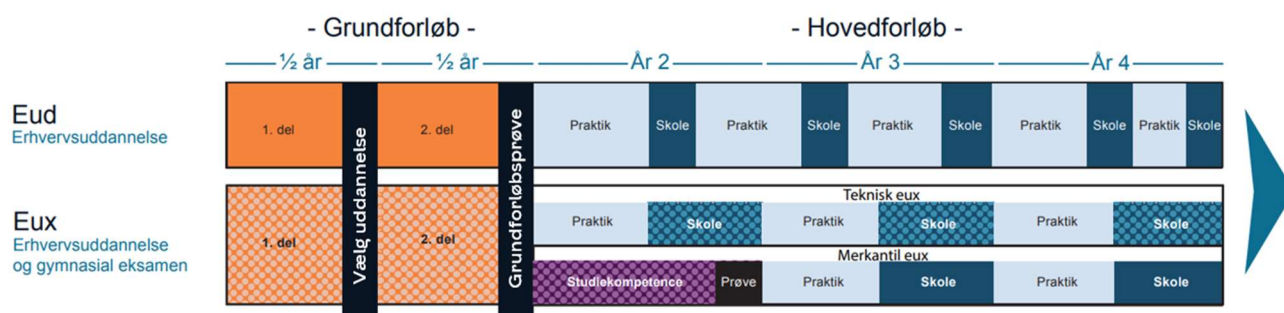
Gennem indsatsen har kommunen fået markant flere lokale unge til at vælge en erhvervsuddannelse. I 2020 har 28,6% af afgangseleverne fra grundskolen i Frederikssund valgt en erhvervsuddannelse, hvorimod de inden projektets begyndelse havde et optag på knap 20 %. På nogle skoler i Frederikssund Kommune svarer op mod 50 pct. af eleverne, at de har fået et bedre og mere positivt indtryk af erhvervsuddannelserne efter deltagelsen i FUEL. Kommunen vurderer, at det er FUEL-projektet der har forårsaget det stigende optag, og der er truffet en politisk beslutning om at fortsætte arbejdet grundet de markante resultater, de ser efter indsatsen. Dette skal foregå på et nyopført makerspace.

Bilag 1.1 Erhvervsuddannelsessystemet

Begrebet erhvervsuddannelse er en hovedbetegnelse for over 100 forskellige fagspecifikke uddannelser fordelt på fire hovedområder, som yderligere kan deles op på to slags ungdomsuddannelser:

- **EUD** er erhvervsuddannelser, som de fleste kender dem, hvor den unge kan blive faglært som murer, frisør, pædagogisk assistent, handelsassistent mv. EUD giver den unge adgang til at søge job inden for sit fag samt til videregående uddannelser på erhvervsakademier eller professionshøjskoler.
- **EUX** kombinerer en erhvervsuddannelse med en gymnasial studentereksamen. Den unge er efter endt uddannelse både faglært og student, hvorved en EUX giver adgang til at tage faglært job eller søge mod videregående uddannelse herunder også universitet. Uddannelsen er ofte af længere varighed sammenlignet med EUD, da den unge både skal have fag, der hører til erhvervsuddannelsen og fag på gymnasialt niveau. EUX blev med reformen i 2015 udbredt til alle relevante uddannelser.

Varigheden af en erhvervsuddannelse er mellem 2 og 5 ½ år, dog oftest 4 år. For både EUD og EUX er der tale om en vekseluddannelse, hvor den unge veksler mellem skole og praktikforløb ude på sin læreplads og modtager elevløn. Dermed afviger erhvervsuddannelserne fra de gymnasiale uddannelser på den måde, at de unge på et tidligere tidspunkt i livet, bliver del af det voksenmiljø, der er på de arbejdspladser, hvor de unge er i lære. Når en elev starter på en erhvervsuddannelse mindre end et år efter afgang fra 9. eller 10. klasse ser uddannelsesforløbet oftest således ud:

Alle elever, der starter på en erhvervsuddannelse mindre end et år efter afgang fra 9. eller 10.kl. påbegynder deres uddannelse med et grundforløb. Grundforløbets første del (GF1) har til formål at hjælpe eleverne med at vælge en fagspecifik retning. Dette sker ved, at eleverne i løbet af det første halve år på GF1 afprøver forskellige fag og henimod slutningen af GF1 træffer valg om en specifik erhvervsuddannelse. Derefter fortsætter eleverne til grundforløbets anden del (GF2), hvor undervisningen er målrettet den uddannelse, eleven har valgt. Grundforløbet afsluttes med en prøve, hvorefter uddannelsens hovedforløb starter. I løbet af hovedforløbet veksler eleven mellem perioder i praktik og perioder på erhvervsskolen.

Adgangskravene for optagelse på EUD og EUX er ens. For at opfylde adgangskravene til en erhvervsuddannelse, kræver det, at eleven:

1. bliver vurderet uddannelsesparat ved afslutningen af 9. eller 10. klasse
2. består folkeskolens afgangseksamen
3. får mindst 2,0 i gennemsnit af karaktererne i dansk (skriftlig og mundtlig) ved folkeskolens 9. eller 10.klassesprøver
4. får mindst 2,0 i gennemsnit af karaktererne i matematik (skriftlig) ved folkeskolens 9. eller 10.klassesprøver
5. senest 1. marts sender en ansøgning samt studievalgsportfolio via Optagelse.dk³⁶.

Hvis en elev ikke umiddelbart opfylder adgangskravene, er der mulighed for at komme til en optagelsesprøve og samtale på erhvervsskolen.

³⁶ <https://www.uvm.dk/erhvervsuddannelser/adgang-og-optagelse/adgangskrav>